

УДК 81'25

Каширіна І. В.

викл. НУ «Запорізька політехніка»

ДИСКУРС ЯК ОСНОВА ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА СВЯТОСЛАВА КАРАВАНСЬКОГО

Встановлення когнітивної парадигми призвело до того, що в царині сучасного перекладознавства дослідження сягнули меж текстів оригіналу й перекладу та вийшли на ширший простір дискурсивних практик, розглядаючи міжмовну комунікацію як складне поєднання середовища, модусу та режиму спілкування.

Перекладацький метод С. Караванського є виплеканою за певних національно-історичних умов і контекстів системою етико- та естетико-філософських поглядів і переконань, де основним, визначальним у змісті системи, її стрижнем і рушієм, є творче кредо перекладача, що реалізується його волею у комплексі його творчих зацікавлень, намірів і настанов, а передусім – у його творчих зусиллях, натхненній праці, несамовитому подвижництві, і, отже, в самих текстах перекладів, які в цілому завжди більш промовисті щодо системи роботи перекладача, аніж будь-які заяви, сповіді, критичні оцінки чи творчі маніфести. Водночас, ми розуміємо націєтворчу перекладацьку діяльність С. Караванського як дискурсивну практику.

У випадку антиколоніального дискурсу С. Караванського, головним системотворчим параметром стають не просто мовні знаки у їх комунікативній функції, організовані певним чином у висловлювання з метою реалізації комунікативних стратегій і тактик, а поетими, що входять до структури оригінальних й перекладених С. Караванським поезій. Водночас, оскільки зазначені поетичні тексти є продуктом когнітивної діяльності всіх учасників дискурсу С. Караванського, наразі йдеться про його вивчення як складного синергійного когнітивно-комунікативного феномену. Логічно представити творчий метод перекладача С. Караванського як інструмент дискурсивної практики, рушійну силу, яка відкриває діалог, що поступово переростає у полілог.

В антиколоніальному дискурсі творчий метод С. Караванського виявляє себе у виборі імен та текстів, у низці перекладацьких стратегій, в культурних значеннях, метафоричних заміщеннях та експресивних зрушеннях, у грі

підтекстів та особливостях графічного розміщення текстів, в ептонізмі римованих пар, що складають основу поетичної мови тлумача, у соціальній та текстуальній афіліації всіх учасників його антиколоніального дискурсу. Репрезентативною у цьому плані є діалектика кореляції творчого методу перекладача та особливостей створеного ним антиімперського дискурсу, зокрема, його часових параметрів. Реальний історичний час, пов'язаний з продукуванням певної соціальної діяльності, яку інтерпретуємо через виплекану людством систему цінностей. Ми сприймаємо послідовність дій людей в часі невід'ємно від їхньої соціальної приналежності, тому історичний час є темпоральним втіленням соціального часу. Коли ж мова заходить про перекладацьку творчість С. Караванського, час змінює своє обличчя та протікає нелінійно. За оригінальним твором стоїть реальна для його автора дійсність, натомість перебіг перекладацької творчості Караванського позначено контекстом сучасної йому доби, семантико-стилістичною паралеллю першотвору.

В антиколоніальному дискурсі С. Караванського герменевтичні практики прочитання текстів минулого потребують не так історичного, як наративного часу, а рідна культура в процесі розповідання української нації про себе розвивається в текстуальному просторі, де створені в минулому прецедентні імена та твори перетворюються на сучасні пам'ятки українського красного письменства, вибудовуючи сполучні ланки між національною літературною полісистемою та світовим літературним каноном. Творчий метод перекладача при цьому несе той націєтворчий потенціал, який стає рушієм трансформації української культури, її онтологічної непересічності на фоні інших світових культур.

В текстуальному просторі власного дискурсу С. Караванський використовує свій творчий метод для створення нових контекстів існування української культури, і в такий спосіб задавлена колонізаційним режимом культура починає долати інерцію реального історичного часу. Так простір досвіду зближається з горизонтом очікування в творчості перекладача, і С. Караванський виступає медіатором, завдяки якому минуле й сучасне української нації вступають у герменевтичний діалог. В процесі розгортання української нації-нарації перебіг часу історичного перетворюється на час наративний, і, схоплений пензлем талановитого художника слова («Зупинись, миттєвість!»), наново оживає в текстуальному просторі поетичних перекладів одеського тлумача.